

Digitalisering er vejen til lettere og billigere klimadokumentation i byggeriet

- Udfordringer og muligheder ved den manglende digitalisering

Digitalisering skal styrke og understøtte SMV'ernes grønne omstilling

Byggeriet står for ca. 30 pct. af den samlede udledning af Danmarks klimagasser. Der er derfor ingen tvivl om, at nøglen til at nå reduktionsmålet på 70% i 2030 bl.a. er at nedbringe byggeriets udledning markant.

Derfor hilser TEKNIQ Arbejdsgiverne, Rådet for Grøn Omstilling, Rådet for Bæredygtigt Byggeri og Brancheforeningen Danske Byggecentre, at der med virkning fra og med 1. januar 2023 er indført nye og skærpede klimakrav i Bygningsreglementet (BR18).

Kravene indebærer bl.a. at der for første gang er fastsat en grænseværdi for større bygningers udledning af CO₂ og andre klimagasser og at klima- og miljøpåvirkning derfor skal dokumenteres. Til dette introduceres nye værktøjer, som byggeriets aktører skal bruge.

Der skal for alt nybyggeri laves en livscyklusvurdering (LCA), som er en beregning af bygningers klima- og miljøbelastning over en 50-årig periode.

Desuden introduceres miljøvaredeklarationer (EPD'er), der dokumenterer de anvendte byggevarer og -materialers klima- og miljømæssige egenskaber, og som udgør datagrundlaget for livscyklusvurderingen.

LCA'er og EPD'er er gode og nødvendige værktøjer til at måle og dokumentere byggeriets klima- og miljøbelastning, fordi de skaber:

- Gennemsigtighed i bygningers klimaaftryk
- Konkurrence på klimavenlige byggematerialer
- Sammenlignelighed i byggematerialers klimaaftryk
- Mulighed for en grønnere byggebranche

Men selv velfungerende systemer og værktøjer skal udvikles og forbedres.

Som NGO, erhvervs- og brancheorganisationer støtter vi ubetinget klimaindsatsen og den grønne omstilling.

Det er helt nødvendigt, hvis vi som samfund skal dæmme op for de klimaforandringer, som vi allerede nu ser konsekvenserne af.

Samtidig er vi optaget af, at nye regler og krav, der indføres for at understøtte den grønne omstilling, har en reel effekt, og ikke skaber unødige administrative byrder og meromkostninger for erhvervslivet, der i sidste ende forhælder den grønne omstilling af byggebranchen. Dertil har vi en konkret frygt for, at den nuværende situation i byggebranchen vil tvinge særligt små og mellemstore byggevareproducenter til at gå konkurs.

Vi er gennem dialog med byggevareproducenter, medlemmer og leverandører blevet gjort opmærksom på, at især EPD'erne giver udfordringer:

1. EPD'er er dyre. En EPD på én enkelt byggevare, f.eks. facadebeklædning, trapper eller tagdækningsmateriale, koster typisk 100.000-150.000 kr. Det er en voldsom omkostningsbyrde for en mindre/mellemstor byggevareproducent, der måske ovenikøbet producerer flere produkttyper/varianter, som hver især kræver en EPD.
2. Vi frygter, at den store efterspørgsel på EPD'er de facto vil lukke flere små og mellemstore producenter, fordi de ikke er i stand til at dokumentere miljøpåvirkningen af deres produkter. Selv mere miljøvenlige produkter vil blive valgt fra, hvis de ikke har en EPD.
3. Det er svært at fremskaffe det nødvendige datagrundlag for EPD'erne fra råvareleverandørerne, særligt for råmaterialer, der kommer udenfor Europa.
4. Det kræver specialistviden at udarbejde EPD'er, som de fleste små/mellemstore producenter af byggevarer og -materialer ikke har selv, men må købe sig til.
5. Processen med at udarbejde og publicere EPD'er er lang, og der er mange led involveret, som samlet set bidrager til at øge materiale- og byggeomkostningerne. Udarbejdelsen af en EPD kan tage flere måneder.
6. Mængden af EPD-Information er blevet en konkurrenceparameter. Der er en tendens til at især de større byggevareproducenter leverer EPD'er, der indeholder flere produktoplysninger og mere information end standarderne (ISO14025/EN15804) kræver.
7. En EPD's gyldighed er 5 år, men byggevarernes klimaaftryk kan ændre sig markant og flere gange indenfor gyldighedsperioden, f.eks. ved skift af råvareleverandør, eller hvis der sker ændringer i produktets materiale-sammensætning. Det betyder, at den reelle gyldighed er langt lavere, da den mindste ændring kræver en ny EPD.

TEKNIQ Arbejdsgiverne, Rådet for Grøn Omstilling, Rådet for Bæredygtigt Byggeri og Brancheforeningen Danske Byggecentre mener derfor, at det skal være enklere og væsentligt billigere for byggevareproducenterne at udarbejde, vedligeholde og verificere EPD'er.

Som det ser ud i dag, er dokumentationsomkostningerne i forbindelse med klimakravene i Bygningsreglementet konkurrenceforvridende, da omkostningsbyrden kan ende med at tage livet af især de små og mellemstore byggevareproducenter. For at høste de mange positive effekter af EPD'erne, er det vigtigt, at det store lag af små og mellemstore virksomheder i byggebranchen får bedre mulighed for at deltage. Særligt da vi herfra ser en række grønne løsninger, som vil gavne byggeriets grønne omstilling.

TEKNIQ Arbejdsgiverne, Rådet for Grøn Omstilling, Rådet for Bæredygtigt Byggeri og Brancheforeningen Danske Byggecentre foreslår helt konkret følgende tiltag, der vil medvirke til at forenkle og billiggøre brugen af EPD'er, og dermed motivere byggevareproducenterne til i højere grad at udarbejde EPD'er for deres varer og produkter:

1. Digitaliser processen med at udarbejde, vedligeholde og validere miljøvaredeklarationer

Rammerne for EPD'er er standardiseret.

Vi mener, at der er behov for at udnytte standardiseringen og udvikle en/flere "EPD-generator", der kan gøre det nemmere og billigere for byggevareproducenter at udarbejde EPD'er. Om EPD-generatoren udbydes på materialegruppeniveau via brancheforeninger eller som en generel EPD-generator for flere materialegrupper, er for os uvæsentligt. Det vigtigste er, at udarbejdelsen af EPD'er gøres tilgængelig for særlig SMV'er.

En EPD-generator er et værktøj, der gør det muligt for virksomheder at udvikle deres egne EPD'er som opfylder kravene i ISO14025/EN15804. Generatoren vil være baseret på en database med miljødata for råvarer, energi, transport, affald og ikke-hemmeligholdt uploadet EPD-data fra andre producenter samt den enkelte virksomheds uploadede EPD-data.

En EPD-generator fungerer ved, at den oprettes for en varegruppe, der etableres et kvalitetssikringsystem således, der kan indtastes specifikke oplysninger om det produkt, der ønskes deklareret. Informationerne omfatter produktsammensætning, transportoplysninger, energiforbrug og affald fra produktion.

EPD-generatoren bruger derefter miljødataene i databasen til at beregne produktets miljøpåvirkning. Resultaterne præsenteres i en produktspecifik EPD-rapport, der er i overensstemmelse med internationale standarder. Selve udarbejdelsen og verificeringen af EPD'en vil typisk tage omkring 24 timer.

Prisen pr. EPD vil afhænge af prisstrukturen hos den enkelte EPD-generator udbyder, men prisen pr. EPD vil være markant lavere, da hele processen er standardiseret og digitaliseret. Foruden den langt billigere pris, bliver det også muligt for byggevareproducenterne enkelt, billigt og hurtigt at opdatere EPD'er, når der sker ændringer i f. eks. råvareleverandører, transportformer eller materialesammensætning. Noget der ellers ville tage måneder og koste mellem 100.000 og 150.000 kr.

Endelig vil den standardiserede og digitale proces med at udarbejde og opdatere EPD'er gøre det let og enkelt at foretage digital 3. parts validering af miljøvaredeklarationerne, inden de publiceres.

Løsningsforslag:

- A. Vi foreslår at genåbne EPD-puljen og allokere midler til udarbejdelsen af produkt- og branchespecifikke EPD'er. EPD'erne skal herefter uploades til EPD-generatorens database, for at højne og præcisere de generiske EPD-data. Det vil betyde, at efterfølgende EPD'er vil dannes på baggrund af mere retvisende EPD-data fra start. Det vil fortsat være muligt at udvikle produktspecifikke EPD'er, men mængden af data der skal præciseres og tilpasses vil være mindre.

Vi er opmærksomme på, at branchespecifikke EPD'er i sin natur er mindre præcise end produktspecifikke. Når vi alligevel foreslår det, sker det ud fra devisen 'Det gode skal IKKE være det bedstes værste fjende.' Målet med løsningsforslaget er at øge den generelle datamængde og give særligt SMV'er en chance for at udvikle deres egne EPD'er. Vi mener, at branchespecifikke EPD'er kan bidrage hertil. Skulle det vise sig, at midlerne ikke bliver søgt, foreslår vi i stedet, at midlerne allokeres til puljen for produktspecifikke EPD'er – præcis som det var tilfældet ved sidste EPD-pulje.

2. Frisæt data, der skal anvendes til at udarbejde miljøvaredeklarationer

Grunddata, der skal anvendes til at udarbejde miljøvaredeklarationer, bør frisættes.

Det indebærer, at der bør stilles krav til råvareproducenter o.a. led i distributions- og værdikæderne om at levere og stille klima- og miljødata til rådighed for virksomheder, der ønsker og har brug for oplysningerne til at udarbejde f.eks. miljøvaredeklarationer for deres produkter.

Det samme gælder naturligvis også i de tilfælde, hvor der indgår data fra offentlige datakilder, f.eks. forsyningsdata, i miljøvaredeklarationerne.

Da råvarer og produkter i vidt omfang produceres og markedsføres i andre EU-lande, vil det være nødvendigt at rejse spørgsmålet i EU-regi, så der sikres lige adgang til data, uanset hvor produktet stammer fra.

A. Løsningsforslag:

Grunddata, der skal anvendes til at udarbejde miljøvaredeklarationer bør frisættes, både private og offentlige datakilder.

3. Standardisér struktur og indhold i EPD'er

Der er betydelige forskelle på EPD'er udarbejdet i forskellige it-værktøjer.

En stor international koncern, der producerer mekaniske og elektroniske komponenter og systemløsninger, har påvist, at EPD-data for det samme produkt kan afvige med 30-50% afhængigt af hvilket program EPD'en er udarbejdet i. De benyttede softwareleverandører var GaBi og SimaPro.

Det er naturligvis uhensigtsmæssigt at beregningerne i de forskellige it-værktøjer ikke er kalibreret, og en så stor varians i resultaterne svækker validiteten af EPD'er som et pålideligt måle- og dokumentationsværktøj for produktets miljø- og klimabelastning.

A. Løsningsforslag:

Vi mener, at der behov for at standardisere struktur og indhold i EPD-beregninger, så beregningen gennemføres på en ensartet og dermed sammenlignelig måde, og så resultatet ikke afhænger af systemudbyderen.

Kontakt

Rådet for
Grøn
Omstilling

Ulrikke Nelboe Møllegård

Rådgiver i cirkulært byggeri i
Rådet for Grøn Omstilling
Tlf.: 2855 4865
Mail: ulrikke@rgo.dk

Asser Tønnesen

Chefkonsulent i
Danske Byggecentre
Tlf.: 4062 7877
Mail: ath@bdb.dk

Bjørn Hove

Konsulent i TEKNIQ
Arbejdsgiverne
Tlf.: 7742 4241
Mail: bho@teknio.dk

Kristina Klaaborg Kjøller

Politisk konsulent i
Rådet for Bæredygtigt Byggeri
Tlf.: 2230 2270
Mail: kk@rfbb.dk

